

Тетяна Миколаївна Лесіна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри загальної педагогіки, дошкільної та початкової освіти,
Ізмаїльський державний гуманітарний університет,
вул. Репіна, 12, м. Ізмаїл, Україна

ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ – ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ЇХНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

У статті обґрунтовано, що визначення ресурсів сучасного вишу у формуванні професійної компетентності майбутніх вихователів – важливий напрям наукового пошуку дослідників. Суттєвим чинником становлення компетентного фахівця є дослідницька діяльність. Компетентна дослідницька діяльність студентів виступає, зокрема, важливою передумовою їх здатності визначати перспективність досвіду вихователів-практиків.

Ключові слова: самостійність, самостійно-дослідницька діяльність, дослідницька діяльність майбутніх вихователів.

Євроінтеграційний вектор розвитку вітчизняної освіти актуалізує соціально-педагогічні потреби у конкурентоздатних фахівцях насамперед вихователів дошкільних закладів освіти, місія яких полягає у цілісному формуванні особистості дитини, найменших громадян держави, на базовій ланці усєї системи освіти.

Оскільки професійна підготовка майбутнього педагога-вихователя в умовах вищого навчального закладу загальноновизнана науковцями як основний етап становлення фахівця, то природний інтерес становлять ресурси сучасного вишу у вищеокресленому ракурсі.

Як стверджується і дослідниками педагогічної проблематики дошкільця (А. Богущ, О. Коваленко, Н. Кудикіна, М. Подд'яков, В. Сенашенко, І. Трубник та ін.), і практиками (Ю. Волинець, М. Льків, Г. Кіт, Н. Якименко та ін.), найдоцільнішим у сучасній вищій освіті є компетентнісний підхід з огляду на швидкоплинність сучасного світу. В контексті саме цього підходу видається за можливе визначитися у базових характеристиках конкурентоздатного випускника сучасного вишу: компетенція виступає як його здатність застосовувати набуті знання, уміння і навички, особистісно-професійні якості для успішної фахової діяльності; кваліфікація – вияв властивостей, що виражають ступінь підготовленості до трудової діяльності у відповідній сфері, а компетентність відтворює єдність його кваліфікації та досвіду (тобто коли випускник вишу здатний не лише успішно працювати у такій сфері, а й докласти знання, уміння і навички, особистісні зусилля задля «створення нового» у професійній діяльності).

З-поміж наявних фундаментальних досліджень, присвячених вивченню ресурсів сучасного ВНЗ щодо формування у майбутніх педагогів-дошкільників професійної компетентності, вирізняється, на наш погляд, саме практико-орієнтованою потужністю доробок Г. Беленької [1]. Попри того, що деякі дослідники [5, с. 124] стверджують про вживання терміну «компетентність» стосовно вихователя ДНЗ здебільшого «суто інтуїтивно», нам видається, що у доробку Г. Беленької простежується вмотивована

позиція, з одного боку, щодо специфіки структури означеної особистісно-професійної якості (особистісні характеристики є більш значущими, ніж професійні; своєрідність педагогічної діяльності вбачається у «більшій забарвленості притаманних рис»), а, з іншого – відносно особливої ваги «найвищої відповідальності за щасливе дитинство малюків та їхню долю», працездатності через велике навантаження на психофізіологічну сферу вихователя [1, с. 14-20]. Отож, спостерігається внесене науковцем досить суттєве уточнення у феноменологію професійної компетентності саме педагога-дошкільника.

Існує думка, що професійна підготовка – динамічне явище, де провідними чинниками є: «рефлексія як осмислення своєї професійної діяльності; самооцінка як оформлення професійних смислів у цінності; самосвідомість як здатність довільності професійної діяльності і поведінки» [6].

Досліджуючи саме професійну підготовку вихователя дошкільного навчального закладу, Г. Беленька небезпідставно зазначає, що цей процес виступає «цілісним комплексом структурних елементів, що перебувають між собою у певних зв'язках і стосунках, взаємодіють один з одним і утворюють цілісну єдність». При цьому «послаблення будь-якої з цих ланок неминуче призводить до порушення усєї цілісної системи підготовки висококваліфікованого вихователя дітей дошкільного віку» [2, с. 286].

Аналіз наукових джерел, присвячених визначенню невикористаних ресурсів навчально-виховного процесу сучасного вишу в аспекті результативної професійної підготовки студентів, які здобувають спеціальність «Дошкільна освіта», засвідчує про недооцінку педагогічних можливостей дослідницької діяльності майбутніх фахівців.

Ми поставили за мету деталізувати такий аспект дослідницької діяльності студентів: потенціал цієї сфери студентського буття у формуванні їхньої здатності визначати перспективний досвід вихователів-практиків. Отже, визначення ресурсів дослідницької діяльності майбутніх вихователів було не самоціллю, а форматом формувального впливу на здатність студентів «виводити думку із досвіду», що склався у практиків дошкільної освіти.

Адже ж ця здатність сприятиме становленню майбутнього фахівця як творчої особистості, оскільки, з одного боку, спостереження за досягнутими педагогами-вихователями, знахідками у їхній практичній діяльності, що віддзеркалюють нові педагогічні факти (які «модифікують» сталу дошкільну практику, набуваючи статусу «педагогічних цінностей», «педагогічних інновацій», «успішного планомірного поставленого педагогічного експерименту»), – є передумовою конструктивного входження вихователя-початківця у професію; з іншого ж – йдеться про шлях розвитку творчої уяви, творчого мислення особистості, творчої індивідуальності фахівця. Зазначене набуває нині не аби якого значення, якщо по-новому оцінити думку Чарльза Дарвіна про те, що «виживає не найсміливіший, не найрозумніший, а той, хто краще інших відгукується на зміни». В контексті сучасного розуміння, що вирішальним чинником «суспільства знань» стане людина, «здатна до творення змін і сприйняття змін», значущість вищезазначеного важко переоцінити.

Аналіз історико-педагогічних напрацювань яскравих представників і Середньовіччя (В. Мономах), і епохи Відродження (Ю. Дрогобич, І. Вишенський, М. Смотрицький), і епохи Просвітництва (Ф. Прокопович, Г. Сковорода, Я. Ковельський), і періоду ХІХ – ХХ століть (М. Корф, К. Ушинський, В. Макаренко) засвідчує про вагу «енергійних», «самостійних», «передбачувальних» дій педагога-вихователя. Так, ідея активного самостійного пізнання особистістю і самої себе, і докотишнього світу, і здатності вихователя враховувати своєрідність кожного вихованця є центральною у філософсько-педагогічній й літературній творчості Г. Сковороди [4].

В. Сухомлинський переконливо довів: саме педагогічна професія за своїм змістом і домінуючими завданнями фахівця є найближчою до науково-дослідницької; досягти ж майстерності здатний лише педагог, який «відчуває в собі дослідника» [8].

Вивчення наукових джерел, у яких безпосередньо або опосередковано віддзеркалено певні аспекти феноменології самостійно-дослідницької діяльності особистості, дозволяє стверджувати, що нині є загально визнаним серед дослідників (В. Буряк, М. Князян, В. Козаков, М. Нікандров, П. Підкасистий, О. Савченко, С. Сисоєва та ін.) той факт, що самостійно-дослідницька діяльність є вагомим чинником підвищення ефективності підготовки педагога. Вже, навіть, на рівні фундаментальних педагогічних досліджень (В. Грубінко, В. Мищенко, Н. Сидорчук) визначено стратегію розгортання самостійної роботи студентів ВНЗ в умовах модульного навчання – ресурса становлення майбутнього педагога-дослідника. Ряд науковців (О. Мороз, В. Сластьонін, Н. Філіпенко) довели, з одного боку, сегменти пріоритетності процесу підготовки студентів до самостійної роботи в цілому (створення позитивної мотивації через пояснення домінуючої

ролі цього виду діяльності у становленні конкурентноздатного фахівця; оволодіння технологією самостійної роботи на лекціях, семінарсько-практичних заняттях тощо; впровадження обґрунтованих норм часу на самостійне виконання завдань), а з іншого, – потужність саме самостійних робіт дослідницького характеру з-поміж інших (за зразком, конструктивно-варіативних, евристичних) у формуванні творчої особистості педагога.

Намагаючись розширити наукове уявлення про професійну підготовку студентів до успішної дослідницької діяльності, деякі науковці, акцентуючи увагу на виключному значенні у цьому ракурсі саме самостійно-пізнавальної роботи майбутніх фахівців, доходять, зокрема, таких узагальнень:

- 1) самостійність є важливою особистісно-професійною якістю, оскільки лише на основі переконань приймаються особистістю самостійні рішення; передумовами самостійності (за Н. Дідусь) слід уважати оволодіння узагальненими способами діяльності задля прийняття рішення, розвиток позитивно-активного ставлення особистості до самостійних дій та стимулювання їх потреби в таких діях;
- 2) враховуючи своєрідність професійної діяльності саме вихователя дошкільного навчального закладу, деякими дослідниками (зокрема, Д. Бенера) стверджується, що найвищим щаблем самостійної роботи майбутнього вихователя слід розцінювати його дослідницько-творчу діяльність (йдеться про такі показники, як сміливість у висловленні ідей та прийнятті неординарних рішень, незалежність та критичність мислення тощо). Аспектний аналіз категорій «пізнавальна самостійність» у контексті організації самостійної навчальної діяльності дозволив деяким дослідникам (зокрема, О. Малихину) довести беззаперечну роль самостійності як риси особистості, як умови розумової діяльності студента, способу мислення й діяльності майбутнього спеціаліста, а також аргументувати, що пізнавальна активність супроводжує будь-яку самостійну дію.

У сучасній педагогіці вищої школи досить широко вживаним є поняття «самостійна робота дослідницького характеру»; деякі науковці наполягають на правомірності розглядати цей різновид діяльності студента в якості «найвищої фази його самостійної роботи» [4, с. 50].

Дійсно, здійснена М. Князян порівняльна характеристика існуючих наукових позицій щодо змістового наповнення поняття «дослідницька діяльність» переконливо засвідчує доцільність її трактування як діяльності пізнавального характеру, що «врегульовується за допомогою комплексу дій», які, по суті, віддзеркалюють своєрідність пошукової роботи, а саме: обґрунтування новопоставленої проблеми, окреслення локальних завдань, висунення гіпотези; аналіз наукового фонду з окресленої проблеми; аргументація конструктивності обраного підходу щодо розв'язання проблеми; добір методів

дослідження; організація педагогічного експерименту та доведення етапності його проведення; аналіз, узагальнення, формування висновків [4, с. 53].

Якщо ж намагатися узагальнено представити своєрідність дослідницької діяльності майбутнього вихователя дошкільного закладу, то має сенс виходити з відповідних базових характеристик. Як і стосовно будь-якої діяльності, йдеться про такі загальні її характеристики, як-от: суб'єкт, предмет, засіб, процедура (технологія отримання бажаного результату), зовнішні умови, результат (продукт). На думку сучасних і вітчизняних науковців (зокрема, В. Сагатовського) і зарубіжних дослідників (наприклад, польського філософа Т. Котарбинського), будь-яка діяльність особистості має ще й внутрішню структуру. Зокрема, задум (тобто ціннісний сенс), ціль – що треба зробити, план – як буде робитися, виконання (докладання суб'єктивних можливостей – знань, умінь, здібностей до засобів діяльності), результат (продукт, відповідний задуму), небажані наслідки, надпродукт. Встановлено, що зв'язок між задумом і виконанням відображає спосіб діяльності, а відтак, «спосіб діяльності слід уважати як найбільш загальне, родове поняття по відношенню до таких характеристик, як підхід, метод, стиль». Стверджується ще й про таке: саме праксеологічна (праxis – з грец. «дія») природа механізму діяльності, по суті, й означає організацію зусиль для одержання ефективного результату.

Отже, дослідницька діяльність майбутнього вихователя ДНЗ може бути схарактеризована з огляду на ті напрацювання фундаторів теорії особистості, теорії діяльності, теорії творчості (Л. Виготський, Г. Костюк, О. Леонтєв, В. Романець, С. Рубінштейн та ін.), що є визначальними для наукового уявлення про базові категорії сучасної психолого-педагогічної науки.

Дослідницька діяльність виступає як специфічна активність студента вищої педагогічної школи. Ця діяльність має і суб'єктивний, і об'єктивний боки; у її процесі змінюється не лише результат навчально-професійної діяльності в цілому, а й відбувається розвиток самого суб'єкта – майбутнього педагога-вихователя. У процесі реалізації дослідницької діяльності мають вияв різні ступені самостійності особистості студента – від зовнішньо зумовленої до внутрішньо мотивованої. Якщо ж йдеться про компетентну дослідницьку діяльність майбутнього фахівця, то в цьому смислі (оскільки компетентність може виявлятися лише в дії, діяльності, бо виступає як «знання в дії») ми поділяємо дослідницьку позицію (зокрема, Н. Шостак), згідно якої можна стверджувати про «співзвучність» із ідеєю неперервної освіти фахівця. Дійсно, тут простежується відбиток неперервного «поток» проблем практики дошкілля.

Зазначимо, що проблема вдосконалення фахової підготовки майбутніх педагогів до дослідницької діяльності сучасними дослідниками здебільшого вивчається у площині інтенсифікації навчально-пізнавальної роботи студентів у межах

нормативного курсу «Основи наукових досліджень» (Н. Кравець, С. Сисоєва, М. Фіцула та ін.). Освітній простір становлення майбутніх вихователів дошкільних закладів освіти та його роль у структурі фахової підготовки на рівні дисертаційного дослідження вивчався Ю. Волинець, хоча й предметом дослідження виступало змістово-технологічне забезпечення лише процесу формування дослідницьких умінь майбутніх вихователів. У наявних наукових розвідках дослідницька діяльність майбутніх вихователів закладів освіти трактується як сфера, що охоплює «здобуття фахових знань, активну пізнавальну діяльність, спрямовану на формування дослідницьких якостей і вмінь, що сприяють особистісно-професійному розвитку та саморозвитку» [3]. Суттєвою практико-орієнтовною потужністю відрізняється розроблений Ю. Волинець й апробований у ВНЗ (Київський університет ім. Б. Грінченка, Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини) спецкурс «Формування дослідницьких умінь майбутніх вихователів», до змісту якого на рівні міждисциплінарної інтеграції увійшли: предметний зміст дослідницької діяльності, дослідницькі вміння і навички (організаційні, аналітичні, операційні, практичні, комунікативні), мотиваційно-ціннісне ставлення до формування дослідницьких умінь.

Наш науковий інтерес становить така площина порушеної проблеми, як компетентна дослідницька діяльність студентів – передумова їхньої здатності до визначення перспективності досвіду вихователів-практиків. Отже, логічно постає питання такого змісту: які засоби виявились конструктивними у цьому плані?

Насамперед зауважимо, що саморефлексія набутого досвіду дозволяє стверджувати, що на управлінсько-стратегічному рівні педагогічно виправданими виявились зусилля, спрямовані на розширення і поглиблення обізнаності студентів у «географії», змісті і «адресності» перспективної практики творчих вихователів. Так, використовуючи ресурси запровадженої у ВНЗ європейської кредитно-трансферної системи (зокрема, лекції – дискусії, лекції з актуалізацією соціально-педагогічних ситуацій щодо проблематики дошкілля, лекції з постановкою проблеми за допомогою прикладів-демонстрації тощо), спрямовувалась діяльність студентів зі створення власного «робочого портфоліо» (де, зокрема, за розробленим алгоритмом студенти презентували творчі ідеї, що містить досвід переможців VII Міжнародного фестивалю педагогічних інновацій); проведення семінарсько-практичних занять із фахових нормативних дисциплін у формі «мозкового штурму» (наприклад, формуючи у студентів «мотив наближення до істини», аналізувався проект творчого педагога-вихователя О. Іржавської (м. Харків) з упровадження медіа-засобів в освітній простір сучасного дошкільного навчального закладу тощо).

Як засвідчує практика (на оперативнотривалісному рівні), має сенс сфокусувати увагу на

формуванні у студентів, зокрема, науково-педагогічного стилю мислення через використання потенціалу коуч-педагогіки. Йдеться про індивідуальну підтримку майбутнього фахівця через підвищення його професійно-значущих здобутків. Отже, «краще в особистості» стає коуч-ресурсом навчально-виховного процесу, де немає «готових рішень», а стимулюється самостійність, інтелектуальна ініціативна критичність.

Запровадження тренінгових завдань-вправ (методико-тактичний рівень), як засвідчує наш досвід, дозволяє успішно опрацювати вправи (наприклад, «Вибір стратегії поведінки»), які сприяють оптимізації дослідницької діяльності студентів у квазіпрофесійній ситуації. Не менш ефективними слід уважати й ініціювання участі студентів у конкурсі творчих робіт, що сприяє, як засвідчує практика, формуванню у студентів дослідницької культури. Зокрема, у межах конкурсу за тематикою «Від вихователя-дослідника – до зацікавленого дошкільника» апробовано технологію активізації інтересів студентів до дослідницької

діяльності. Так, встановлено доречність змагання учасників у розрізі номінацій: «За суттєвий внесок у захист дитинства», «За сучасний підхід до розвитку пізнавальних потреб у дошкільників», «За конструктивність авторського підходу до розв'язання проблеми виховання у дітей співчутливості», «За підтримку традицій регіональної дошкільної освіти».

Отже, компетентна дослідницька діяльність студентів – запорука їхньої якісної професійної підготовки в умовах навчально-виховного процесу сучасного вишу. Ефективність стратегії розвитку позитивно-активного ставлення майбутніх фахівців до дослідницької діяльності в значній мірі зумовлена педагогічно вмотивованим визначенням фахового змісту та студентоцентричним стимулюванням.

Перспективи подальшого наукового пошуку пов'язуємо із розробкою інтерактивної технології організації дослідницької діяльності майбутніх вихователів ДНЗ у логіці підсистеми «бакалавр – магістр».

ЛІТЕРАТУРА

1. Беленська Г. В. Вихователь дітей дошкільного віку: становлення фахівця в умовах навчання : [монографія] – К. : Світич, 2006. – 304 с.
2. Беленська Г. В. Формування професійної компетентності сучасного вихователя дошкільного навчального закладу: монографія. – К. : Київ. університет ім. Б. Грінченка, 2011. – 320 с.
3. Волинець Ю. О. Формування дослідницьких умінь у студентів – майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів //Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки : зб. н. пр. – К. : Логос, 2012. – Вип. 15. – С. 196–200.
4. Князян М. О. Самостійно-дослідницька діяльність майбутніх учителів іноземних мов: теорія і практика: монографія. –Ізмаїл : Сміл, 2006. – 242 с.
5. Коваленко О. В. Підготовка майбутніх вихователів до сенсорно-пізнавального розвитку дошкільників за Базовим компонентом дошкільної освіти / Стандарти дошкільної освіти: дискурс науки і практики : Матер. Всеукр. н. пр. конф. – К, 2014. – С. 121–130.
6. Мартиненко С. М. Теоретичні основи оновлення навчального процесу в педагогічному університеті//Підготовка вчителя початкової школи в умовах нової парадигми освіти: матер. Міжар. н.-метод. конф. – К, 2004. – С.11–14.
7. Сковорода Г. С. Повне зібрання творів : В 2т. – К, 1973.
8. Сухомлиський В. О. Серце відаю дітям. – К, 1981.

Татьяна Николаевна Лесина,

кандидат педагогических наук, доцент,

доцент кафедры общей педагогики, дошкольного и начального образования,

Измаильский государственный гуманитарный университет,

ул. Ретина, 12, г. Измаил, Украина.

ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ БУДУЩИХ ВОСПИТАТЕЛЕЙ – ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ ИХ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ

Евроинтеграционные процессы, происходящие в отечественной системе образования, актуализируют потребность в результативной подготовке компетентных специалистов. Особую значимость это приобретает относительно будущих воспитателей дошкольных учреждений, личностно-профессиональное предназначение которых имеет исключительную общественную ценность. Речь идет о важности компетентного формирования личности ребенка в условиях базового звена отечественной системы образования.

Исследовательская деятельность будущих воспитателей остается неоцененным ресурсом как учеными, так и практиками в аспекте формирующего воздействия на становление конкурентноспособного специалиста дошкольного образования. Цель статьи – детализировать ресурсы исследовательской деятельности студентов в аспекте их способности выявлять перспективный опыт воспитателей практиков, что составляет важнейший сегмент их профессиональной подготовки и фактор становления творческой личности воспитателя.

Для достижения поставленной цели проведена и описана аналитическая работа, базой которой выступил сложившийся научный фонд. В частности, внесено уточнение в понятия «компетентность», «самостоятельность как качество личности», «самостоятельно-познавательная деятельность»,

«исследовательская деятельность». Изложена авторская позиция относительно специфики исследовательской деятельности студентов, получающих в вузе специальность «дошкольное образование». Опираясь на новейшие психолого-педагогические исследования, в которых непосредственно или опосредованно представлены основные грани конструктивности деятельностного подхода, обоснованы базовые характеристики исследовательской деятельности будущих воспитателей в разрезе таких параметров: субъективная и объективная стороны деятельности, компетентная исследовательская деятельность.

Освещены ресурсы высшей школы в плане активизации исследовательской деятельности будущих воспитателей дошкольных учреждений в рамках трех уровней: управленческо-стратегического, оперативно-дидактического, методико-тактического.

В результате саморефлексии опыта автором представлены интерактивные пути и средства активизации интереса студентов к исследовательской деятельности – предпосылке их готовности к определению конструктивных идей, которые содержит опыт творческих педагогов-воспитателей. В разрезе выделенных уровней осмыслены ресурсы, в частности, лекции-дискуссии, портфолио, «мозгового штурма», проектной деятельности, тематических конкурсов, тренинговых упражнений и т.п.

Изложены параметры, по которым установлена результативность авторского подхода к активизации исследовательской деятельности студентов. Отмечено, что перспективы дальнейшего исследования обозначенной проблемы усматриваются в плоскости использования интерактивных технологий активизации исследовательской деятельности студентов в логике подсистемы «бакалавр– магистр» дошкольного образования.

Ключевые слова: самостоятельность, самостоятельно-исследовательская деятельность, исследовательская деятельность будущих воспитателей.

Tetyana Mykolaivna Lesina,
Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor at the Faculty of General Education, Pre-school and Primary Education,
Izmail State University of Humanities,
12, Repin Str., Izmail, Ukraine

RESEARCH ACTIVITY OF FUTURE PRESCHOOL TEACHERS AS A FORMATION FACTOR OF THEIR PROFESSIONAL COMPETENCE

The European integration processes in the system of education of our country actualize the need for effective training of competent specialists. It acquires special significance in respect of the future preschool teachers whose personal and professional mission is of exceptional social value. The matter concerns the importance of child's personality competent formation in the context of the basic level of the system of education of our country.

A research activity of future preschool teachers remains an unappreciated resource for both scholars and practitioners on the subject of a formative impact on the formation of a competitive specialist in the sphere of preschool education. The purpose of this article is to specify the resources of students' research activity in regard to their ability to reveal promising experience of practicing preschool teachers, which is the major segment of their professional training and the factor of preschool teachers' creative personality development. To achieve this goal the analytical work on the base of existing research foundation has been carried out and outlined. In particular, the concepts of "competence", "self-dependence as a quality of personality", "self-educational activity", "research activity" have been clarified. The article presents the author's viewpoint concerning the specificity of the research activity of the students majoring in "preschool education" at a higher educational establishment. Taking the latest psychological and pedagogical research as a base in which the main facets of constructability of the activity-oriented approach are directly or indirectly presented, the article substantiates the principal characteristics of the research activity of the future preschool teachers in the context of the following parameters: subjective and objective aspects of activity, competent research activity.

The resources of higher education in terms of intensification of the research activity of the future preschool teachers under the three levels: managerial and strategic, operational and didactic, methodical and tactical have been highlighted. As a result of the experience self-reflection the author has determined the interactive ways and means enabling the enhancement of the students' interest in the research activity which is the premise of their readiness to the identification of constructive ideas containing the experience of creative teachers. In the context of the highlighted levels, the resources, in particular, lectures-discussions, portfolio, brainstorming, project activities, thematic competitions, training exercises and other forms have been conceptualized.

The parameters that set the effectiveness of the author's approach to intensify students' research activity have been stated. It has been noted that the prospects for further research of the designated issues are seen in the plane of the use of interactive technologies to enhance students' research activity in the logic of the subsystem "bachelor - master" of pre-school education.

Key words: self-dependence, self-development activity, research activity of future preschool teachers.

Подано до редакції: 01.07.2016 р.

Рекомендовано до друку: 12.07.2016 р.

Рецензент: д.пед.н., професор А. М. Богущ